

PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

Szkoły Przysposabiającej do Pracy Nr 3 w Częstochowie

Program wychowawczo-profilaktyczny został uchwalony w dniu 12.09.2023 przez Radę Rodziców Zespołu Szkół Specjalnych Nr 23 im. J. Korczaka w Częstochowie w porozumieniu z Radą Pedagogiczną do realizacji w Szkole Przysposabiającej do Pracy Nr 3 w Częstochowie w roku szkolnym 2023/2024

Sylwia Dobrowolska

Rada Rodziców

/-/ Jolanta Miękina

Dyrektor Szkoły

Spis treści

- I. Podstawy prawne Programu wychowawczo-profilaktycznego – s . 3
- II. Założenia Programu - cele i zadania wychowawczo-profilaktyczne Szkoły - s. 5
- III. Sylwetka absolwenta Szkoły Specjalnej Przystosabiającej do Pracy Nr 3 - s. 8
- IV. Zadania dla poszczególnych organów szkoły wspomagających działania wychowawcze szkoły oraz powinności nauczycieli i innych pracowników – s. 8
- V. Współpraca z rodzicami - s. 13
- VI. Współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi realizację zadań wychowawczo-profilaktycznych szkoły - s.14
- VII. Zakładane efekty Programu wychowawczo-profilaktycznego – s.16
- VIII. Ewaluacja Programu wychowawczo-profilaktycznego – s.17
- IX . Plan realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego; cele , zadania i sposoby ich realizacji – s.18

I. Podstawy prawne Programu wychowawczo – profilaktycznego

Przy opracowywaniu Programu wychowawczo-profilaktycznego Szkoły Przystosabiającej do Pracy Nr 3 w Częstochowie uwzględniono następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997r.
2. Konwencja o prawach dziecka z 1989r.
3. Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017r. poz.59). Tekst jednolity na 7 września 2023r. (Dz. U. z 2023r. poz.900).
4. Statut Zespołu Szkół Specjalnych Nr 23 im. J. Korczaka w Częstochowie
5. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela z późniejszymi zmianami
6. Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół(Dz. U. z 2017 r.poz.356).
7. Rozporządzenie MEN z dnia 26 lipca 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2018 r.poz,1485).
8. Rozporządzenie MEN z dnia 16 sierpnia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2018r. poz.1647).
9. Rozporządzenie MEN z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2017 r. poz.1646) .
10. Rozporządzenie MEN z dnia 13 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim (Dz. U. z 2013 r. poz.529).
11. Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 1982 r. poz.230).
12. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 r. poz. 535 ze zmianami Dz. U. z 2011 poz.19).
13. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. poz. 33 ze zmianami Dz. U. z 2016 r. poz.1331).
14. Rozporządzenie MEN z dnia 22 stycznia 2018 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej, i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U.2018.poz.214)

15. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 maja 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018, poz. 1030).
16. Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U.2020.poz.1449).
17. Rozporządzenie MEN z dnia 3 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno – pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. z 2018, poz. 1601).
18. Rozporządzenie MEN z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. 2019, poz.325).
19. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 września 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020 poz.1539).
20. Wytyczne MEN, MZ i GIS dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych obowiązujące od 1 września 2021r.
21. Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2023/2024.

II. Założenia Programu - cele i zadania wychowawczo-profilaktyczne szkoły

Program wychowawczo-profilaktyczny Szkoły Przystosabiającej do Pracy Nr 3 w Częstochowie określa oddziaływania wychowawcze skierowane do uczniów wyżej wymienionej szkoły w danym roku szkolnym.

Program wychowawczo-profilaktyczny zawiera cele i zadania szkoły w zakresie stymulowania rozwoju w sferze fizycznej, intelektualnej, społeczno – emocjonalnej i aksjologicznej uczniów.

Treści wychowawcze i profilaktyczne zawarte w Programie są dostosowane do specyficznych potrzeb uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Program wychowawczo-profilaktyczny uwzględnia przyjęte przez szkołę wartości akceptowane przez rodziców, nauczycieli i uczniów oraz zapisy zawarte w podstawie programowej. Konstruowany jest na podstawie diagnozy sytuacji szkolnej dokonywanej poprzez obserwację uczniów, analizę zasobów personalnych i materialnych placówki, analizę dokumentacji uczniów oraz dotychczasowych działań wychowawczo –profilaktycznych, a także analizie wniosków z ankiet przeprowadzonych wśród uczniów, rodziców i nauczycieli w czerwcu 2023r. dotyczących diagnozy czynników chroniących i czynników ryzyka w przeciwdziałaniu uzależnieniom, w tym narkomanii oraz stanu bezpieczeństwa w szkole.

Program wychowawczo-profilaktyczny określa zadania wychowawcze dla Dyrekcji Szkoły, Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców, a także powinności wychowawcze nauczycieli, wychowawców klas i oddziałów, wychowawców świetlicy oraz psychologa szkolnego.

Program wychowawczo-profilaktyczny jest realizowany przez wszystkich nauczycieli szkoły. Zadania wychowawczo-profilaktyczne stanowią wzajemnie uzupełniające się i równoważne wymiary pracy każdego nauczyciela. Nauczyciele realizują te zadania w sposób dostosowany do indywidualnych możliwości każdego ucznia.

Zadania wychowawczo-profilaktyczne są realizowane przy współudziale i współpracy wszystkich członków społeczności szkolnej oraz organizacji i instytucji wspierających pracę wychowawczą szkoły.

Realizacja Programu wychowawczo-profilaktycznego odbywa się w ramach:

- wszystkich zajęć edukacyjnych i rewalidacyjnych,
- zajęć świetlicowych,
- imprez oraz uroczystości szkolnych i pozaszkolnych,
- zajęć pozalekcyjnych
- współpracy z rodzicami , instytucjami.

Głównym celem Szkoły Przesposabiającej do Pracy Nr 3 w Częstochowie jest tworzenie warunków do osiągnięcia przez każdego ucznia optymalnego poziomu rozwoju pozwalającego na możliwie największą samodzielność i komfort psychiczny dla niego i otoczenia.

Działania szkoły w zakresie pracy wychowawczo-profilaktycznej z uczniami niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi mają na celu przede wszystkim:

- wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia,
- umacnianie wiary ucznia we własne siły i w zdolność osiągnięcia sukcesów,
- kształtowanie potrzeby i umiejętności dbania o własne ciało, zdrowie i sprawność fizyczną,
- wyrabianie czujności wobec zagrożeń dla zdrowia fizycznego, psychicznego i duchowego,
- rozwijanie umiejętności ucznia w zakresie poznawania siebie oraz otoczenia rodzinnego, społecznego, kulturowego, technicznego i przyrodniczego dostępnego jego doświadczeniu,
- wzmacnianie poczucia tożsamości kulturowej, historycznej, etnicznej i narodowej,
- uwzględnianie indywidualnych potrzeb uczniów,
- stwarzanie warunków do rozwijania samodzielności, obowiązkowości, podejmowania odpowiedzialności za siebie i najbliższe otoczenie,
- stwarzanie warunków do indywidualnego i grupowego działania na rzecz innych,
- rozwijanie autonomii ucznia niepełnosprawnego,
- kształtowanie umiejętności funkcjonowania w otoczeniu,
- rozwijanie świadomości znaczenia pracy jako źródła utrzymania, samorealizacji i zadowolenia.
- wychowanie w poszanowaniu własnej i cudzej pracy,
- przygotowanie do funkcjonowania społecznego,
- wdrażanie do rozumienia i uznawania norm społecznych,
- wyposażenie ucznia - stosownie do jego możliwości - w takie umiejętności i wiadomości, które pozwolą mu na postrzeganie siebie jako niezależnej osoby oraz na uczestnictwo w różnych formach życia społecznego na równi z innymi członkami danej zbiorowości, znając i przestrzegając ogólnie przyjętych norm współżycia, zachowując prawo do swojej inności.

Głównym zadaniem szkoły jest dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów oraz wyeksponowanie w procesie dydaktyczno – wychowawczym i edukacyjno - terapeutycznym praktycznych umiejętności i nawyków niezbędnych w życiu społecznym.

W wymiarze wychowawczo-profilaktycznym zadania szkoły to:

- tworzenie warunków niezbędnych do zapewnienia uczniowi komfortu psychicznego, poczucia bezpieczeństwa i akceptacji, nawiązania pozytywnego kontaktu emocjonalnego nauczyciela z uczniem

- uświadamianie uczniom, że wspólnoty takie jak: rodzina, środowisko lokalne i ojczyzna stanowią wielką wartość w życiu każdego człowieka, i że każdy ma wobec tych wspólnot obowiązki,
- tworzenie sytuacji wychowawczych umożliwiających doświadczanie relacji społecznych, przygotowanie do pełnienia ról społecznych, wzmacnianie pozytywnych przeżyć związanych z pełnionymi rolami,
- kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, w tym poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w życiu społecznym;
- uczenie zwyczajów, obyczajów i właściwych zachowań w środowisku rodzinnym, wobec kolegów szkolnych i nauczycieli,
- uczenie zasad współżycia społecznego (pomoc koleżeńska, sąsiedzka i inne zachowania prospołeczne, poszanowanie godności osobistej drugiego człowieka, uprzejmość i życzliwość).
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach społecznych,
- uczenie umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych.
- uczenie umiejętności kierowania swoim postępowaniem,
- rozwijanie umiejętności dokonywania wyboru,
- budzenie poczucia odpowiedzialności za własne decyzje,
- uczenie obowiązkowości,
- kształtowanie niezależności uczuciowej,
- umożliwianie uczniowi udziału w różnych wydarzeniach społecznych i kulturalnych w roli odbiorcy i twórcy kultury, uczenie przy tym wyrażania swoich przeżyć i emocji.
- przybliżanie tradycji i obyczajów lokalnych, narodowych, rozbudzanie poczucia przynależności do społeczności lokalnej, regionu, kraju,
- umożliwianie poznawania środowiska przyrodniczego,
- budzenie zainteresowania i szacunku dla otaczającej przyrody,
- uczenie właściwych zachowań w stosunku do zwierząt i otaczającej przyrody,
- wychowanie do życia w harmonii z przyrodą,
- wspieranie rozwoju sprawności psychofizycznej uczniów,
- prowadzenie zajęć niezbędnych do rozwoju psychoruchowego.

Szkoła umożliwia:

- tworzenie warunków rozwijania zainteresowań uczniów, organizowania wycieczek, imprez, konkursów
- integrowanie uczniów ze środowiskiem poprzez współpracę z innymi szkołami, placówkami opiekuńczymi i oświatowymi oraz stowarzyszeniami,
- podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej i religijnej poprzez organizację lekcji religii.

Nauczyciele w pracy wychowawczej, wspierając w tym zakresie obowiązki rodziców, zmagają się do tego, aby uczniowie w szczególności:

- znajdowali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym),

- uczyli się szacunku dla dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego oraz przygotowywali się do życia w rodzinie, w społeczności lokalnej i w państwie,
- umieli współdziałać i współtworzyć w szkole wspólnotę nauczycieli i uczniów.

III. Sylwetka absolwenta Szkoły Specjalnej Przystosabiającej do Pracy Nr 3

- umie porozumiewać się, współdziałać w zespole i podejmować pracę grupową,
- rozpoznaje własne zdolności i predyspozycje,
- potrafi zdobytą wiedzę wykorzystać w praktyce,
- odróżnia fikcję od rzeczywistości,
- umie korzystać z nowoczesnych źródeł informacji,
- poprawnie zachowuje się w miejscach publicznych,
- jest gotowy pomagać wolontaryjnie innym,
- jest wrażliwy na uczucia i potrzeby innych,
- jest tolerancyjny, szanuje przekonania innych,
- unika zachowań agresywnych i sytuacji niebezpiecznych,
- potrafi zachowywać się asertywnie,
- potrafi zadbać o swoje zdrowie poprzez właściwe nawyki i żywieniowe oraz unikanie nałogów,
- ubiera się adekwatnie do sytuacji i pogody,
- zna funkcjonowanie własnego organizmu,
- wie jak sobie radzić w sytuacjach stresowych,
- prezentuje wysoką kulturę osobistą,
- zna dziedzictwo historyczne i kulturowe Polski, regionu, miasta, szkoły,
- czci symbole narodowe oraz szkolne
- dostrzega piękno przyrody i szanuje ją

IV. Zadania dla poszczególnych organów szkoły oraz powinności nauczycieli i innych pracowników szkoły

Dyrekcja

- Dbą o prawidłowe funkcjonowanie szkoły, odpowiedni poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej, kształtowanie właściwej atmosfery w szkole.
- Współpracuje z wychowawcami klas i oddziałów, wychowawcami świetlicy, Radą Pedagogiczną, Radą Rodziców.
- Zapewnia warunki do działalności na terenie szkoły organizacji uczniowskich (Szkolnego Koła PCK, drużyny harcerskiej). Współpracuje z organizacjami uczniowskimi i ich opiekunami.

- Stwarza warunki do działania w szkole stowarzyszeń i innych organizacji, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności wychowawczej i opiekuńczej szkoły.
- Zapewnia warunki do współpracy z instytucjami i organizacjami wspierającymi realizację zadań wychowawczych szkoły.
- Dbą o przestrzeganie praw ucznia z uwzględnieniem postanowień zawartych w Konwencji o Prawach Dziecka oraz umożliwia uczniom podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i religijnej.
- Dbą o poznanie poziomu rozwoju i możliwości psychofizycznych uczniów, rozpoznaje ich potrzeby i warunki życiowe, opiniuje do otrzymania odpowiedniej pomocy materialnej, zdrowotnej i opiekuńczo – wychowawczej.

Rada Pedagogiczna

- Ma obowiązek niesienia wszechstronnej pomocy uczniom we współdziałaniu z innymi organami szkoły oraz przy współpracy z instytucjami i organizacjami wspierającymi realizację zadań wychowawczych szkoły.
- Poprzez prowadzone działania wychowawcze kształtuje u uczniów i ich rodziców świadomość prawną w zakresie ponoszenia konsekwencji wynikających z popełnionych czynów karalnych.
- Ścisłe współpracuje z policją i sądem dla nieletnich (w razie zaistniałej sytuacji).
- Współpracuje z różnymi organizacjami i instytucjami w organizowaniu różnorodnych form spędzania wolnego czasu przez uczniów, szczególnie z rodzin patologicznych i zaniedbanych środowiskowo.
- Przyznaje uczniom nagrody lub kary zgodnie z prawem szkolnym, uwzględniając możliwości psychofizyczne i stwierdzone u ucznia zaburzenia.
- Czuwa nad zapewnieniem każdemu uczniowi właściwej opieki wychowawczej i warunków pobytu w szkole zapewniających bezpieczeństwo, ochronę przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej oraz ochronę i poszanowanie jego godności.

Rada Rodziców

- Podejmuje działania na rzecz wychowawczej i opiekuńczej funkcji szkoły.
- Organizuje formy aktywności rodziców na rzecz wspomagania realizacji celów i zadań szkoły we współdziałaniu z innymi organami szkoły.
- Zapewnia pomoc nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.
- Współorganizuje bądź służy pomocą w organizacji imprez i uroczystości szkolnych lub pozaszkolnych.
- Służy pomocą w organizacji wycieczek w ramach realizacji zadań dydaktyczno – wychowawczych szkoły.

Nauczyciele powinni:

- Mieć pełne rozeznanie potrzeb uczniów.
- Znać środowisko ucznia.
- W swoich działaniach kierować się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie i bezpieczeństwo.
- Wspierać swoją postawą i działaniami pedagogicznymi rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania.
- Udzielać uczniom pomocy w przewyżnianiu niepowodzeń szkolnych.
- Kształcić i wychowywać uczniów w duchu patriotyzmu i demokracji, atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka.
- Kształtować właściwe stosunki między uczniami, opierając je na tolerancji i poszanowaniu godności innej osoby.
- Kształtować umiejętność pracy w zespole, uczyć podejmowania decyzji i dokonywania wyboru.
- Dbać o zdrowie i bezpieczeństwo uczniów w szkole i poza jej terenem.
- Wdrażać uczniów do dbałości o estetyczny wygląd i higienę.
- Reagować na przejawy agresji, autoagresji bądź niedostosowania społecznego u uczniów.
- W sposób zdecydowany reagować na obecność w szkole osób obcych, które swoim podejrzanym zachowaniem stwarzają zagrożenie dla ucznia.

Wychowawcy klas i oddziałów powinni:

- Sprawować opiekę wychowawczą nad uczniami klasy lub oddziału, a w szczególności tworzyć warunki wspomagające ich rozwój i przygotowują do życia w rodzinie i w społeczeństwie.
- Poznać warunki życia uczniów i ich stan zdrowotny.
- Systematycznie konsultować się z rodzicami /opiekunami prawnymi/, lekarzem, psychologiem i pedagogiem na temat psychofizycznego rozwoju uczniów.
- Odwiedzać środowiska domowe uczniów.
- Informować innych nauczycieli uczących o aktualnym stanie zdrowia i możliwościach psychofizycznych ucznia w danym dniu.
- Współdziałać z nauczycielami uczącymi koordynując ich działania wychowawcze wobec ogółu uczniów, a także wobec tych, którym potrzebna jest indywidualna opieka.
- Dążyć w swojej pracy do integracji zespołu klasowego, angażując w życie klasy/oddziału wszystkich uczniów.
- W miarę możliwości planować i organizować z uczniami i ich rodzicami /opiekunami prawnymi/ różne formy życia zespołowego integrujące środowisko klasowe (imprezy klasowe, wycieczki itp.)
- Służyć pomocą i radą w rozwiązywaniu konfliktów wewnątrz klasowych lub szkolnych.
- Otaczać indywidualną opieką każdego ucznia.

- Zabiegać o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów.
- Współpracować z kuratorami sądowymi.

Psycholog

Do zadań psychologa szkolnego należy udzielanie wsparcia i pomocy uczniom, ich rodzinom oraz innym nauczycielom. Wsparcie to ma charakter głównie informacyjny (porady) oraz terapeutyczny (wsparcie emocjonalne). Oddziaływania psychologa szkolnego mają formę:

- terapii psychologicznej dla uczniów (terapia indywidualna i grupowa),
- obserwacji w celu ustalenia przyczyn i źródeł występujących u uczniów zaburzeń, niepowodzeń osobistych i trudności wychowawczych,
- doradztwa psychologicznego dla uczniów, nauczycieli i rodziców,
- współpracy nauczycielami, wychowawcami i rodzicami w minimalizowaniu skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganiu zaburzeń zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy wychowawczej w środowisku szkolnym i poza szkolnym ucznia,
- interwencji w kryzysie,
- psychoedukacji, w celu wspomagania wychowawczej funkcji rodziny; zadanie to realizowane jest w trakcie indywidualnych konsultacji oraz zajęć grupowych (warsztaty, grupa wsparcia).

Pedagog

Do zadań pedagoga szkolnego należy:

- organizowanie i prowadzenie różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli
- planowanie i koordynowanie zadań realizowanych przez szkołę na rzecz uczniów, rodziców i nauczycieli w zakresie wyboru przez uczniów kierunku kształcenia i zawodu
- wspieranie nauczycieli w działaniach wychowawczych i opiekuńczych, wynikających z programu wychowawczego - profilaktycznego szkoły

V. Współpraca z rodzicami

1. Zapoznanie rodziców z kalendarzem imprez i uroczystości szkolnych.
2. Zaangażowanie rodziców w organizowanie wspólnych spotkań i imprez.
3. Poznawanie warunków materialno-bytowych ucznia, jego sytuacji rodzinnej i wychowawczej.

4. Organizowanie indywidualnych spotkań z rodzicami, prelekcji, szkoleń, udzielanie porad i wskazówek, wyrażanie opinii na temat osiągnięć ucznia w edukacji i rozwoju społeczno-emocjonalnym.
5. Omawianie postępów i trudności ucznia w nauce oraz jego zachowań,
6. Wspieranie rodziców w rozwiązywaniu sytuacji trudnych wychowawczo.
7. Stwarzanie rodzicom możliwości wyrażania swoich opinii (np. w formie ankiet).
8. Uświadamianie rodzicom konieczności włączenia się do procesu edukacyjnego ich dzieci.
9. Zapraszanie rodziców do podejmowania prac na rzecz szkoły (np. do pomocy w urządzaniu sali lekcyjnej, organizowaniu imprez szkolnych) oraz do opieki nad dziećmi w czasie wyjść poza szkołę i wycieczek.
10. Wskazywanie rodzicom wyspecjalizowanych instytucji i służb pomocowych, np. MOPS, PFRON, itp.

VI. Współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi realizację zadań wychowawczo – profilaktycznych szkoły

L.p.	Instytucje i organizacje wspierające	Sposoby i formy współpracy
1.	Policja	prorowadzenie doraźnych działań interwencyjnych, prowadzenie pogadarek na temat zagrożeń wśród dzieci i młodzieży, przeprowadzanie razem z wychowawcą wywiadów w środowisku uczniów niedostosowanych społecznie, współpraca w zakresie wychowania komunikacyjnego
2.	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	badania, diagnozowanie i opiniowanie uczniów z trudnościami dydaktycznymi i wychowawczymi, orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, i innych, pomoc w pedagogizacji rodziców, organizacja grup wsparcia, przeprowadzanie terapii logopedycznej, pedagogicznej, zaburzeń rozwoju emocjonalnego, szkolenia i warsztaty organizowane dla rodziców nauczycieli

3	Sąd do spraw nieletnich i rodzinnych Kuratorzy sądowi i społecznie	współpraca kuratorów ze szkołą, udzielanie rodzicom i uczniom pomocy przez dozór kuratora, prowadzenie rozmów profilaktycznych z uczniami i rodzicami, rozpatrywanie spraw uczniów popełniających czyny karalne, wspieranie działań profilaktycznych w szkole i środowisku ucznia z trudnościami wychowawczymi
4	Ośrodki Pomocy Społecznej	zabezpieczenie pomocy materialnej uczniom z rodzin najuboższych np. dożywianie, odzież, pomoc finansowa, dofinansowanie wypoczynku dla dzieci najuboższych,
5	Służba Zdrowia-pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania	prowadzenie pogadarek na temat: zagrożeń, propagowania zdrowego stylu życia, higieny osobistej, trening czystości , okresowa kontrola stanu higieny uczniów
6	Parafie Rzymsko-Katolickie	- wspólne oddziaływania na negatywne zjawiska społeczne w szkole i mieście, - kształtowanie właściwych postaw społeczno - moralnych dzieci i młodzieży, - upowszechnianie wśród uczniów praktyk religijnych (okolicznościowe msze św., spotkania z Biskupem, rekolekcje, przygotowanie i udzielanie sakramentów św.(Pierwsza Komunia Św., Bierzmowanie,)
7	Centrum Wolontariatu przy Stowarzyszeniu Wzajemnej Pomocy „AGAPE”	pozyskiwanie wolontariuszy do pomocy i opieki nad uczniami w trakcie zajęć szkolnych, imprez szkolnych i pozaszkolnych, wycieczek -udział uczniów w zbiórkach żywności
8	Placówki oświatowe: szkoły, przedszkola	integrowanie się uczniów naszej szkoły ze zdrowymi rówieśnikami,
9	Muzea	lekcje muzealne, wizyty w muzeum
10	Filharmonia	poranki muzyczne, koncerty
11	Biblioteki publiczne	lekcje biblioteczne, wizyty w bibliotekach na terenie miasta
12	Teatr im. A. Mickiewicza	udział w spektaklach teatralnych
13	Stow. na Rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz z Autyzmem i Zaburzeniami Pokrewnymi "Daj Mi Czas"	dofinansowanie imprez i wycieczek szkolnych, organizowanie pomocy materialnej dla uczniów, organizowanie i współorganizowanie imprez szkolnych i pozaszkolnych
14	Dom Seniora „Wigor”	spotkania uczniów z członkami Klubu Seniora

15	Kina	uczestnictwo uczniów w seansach filmowych
16	Uniwersytet Hum. – Przyr. im. J. Długosza w Częstochowie	pozyskiwanie pomocy w formie wolontariatu przy organizacji zajęć szkolnych, imprez szkolnych i pozaszkolnych, wycieczek
17	Miejski Ośrodek Sportu	współorganizacja imprez sportowych
18	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	uczestniczenie uczniów szkoły w imprezach okolicznościowych, np. mikołajki, oferta kolonijna
19	Adullam Fundacja Chrześcijańska	uczestnictwo w imprezach okolicznościowych
20	Środowiskowy Dom Samopomocy	udział w różnorodnych formach zajęć
21	Fundacja Oczami Brata	Uczestnictwo w imprezach okolicznościowych
22	ZAZ Yawa	praktyki wspomagane na terenie zakładu
23	Auchan Częstochowa Północ	praktyki wspomagane na terenie marketu
24	Firma Gorgol	praktyki wspomagane na terenie szkoły

VII. Zakładane efekty Programu wychowawczego-profilaktycznego

Zakładamy, że po rocznym procesie realizacji programu uczeń będzie:

- posiadał motywację do uczenia się i działania,
- potrafił dbać o ład i porządek w pomieszczeniach szkolnych,
- potrafił wypełniać powierzone zadania i obowiązki,
- przestrzegał zasad bezpieczeństwa podczas zajęć, przerw międzylekcyjnych, imprez szkolnych i pozaszkolnych,
- przestrzegał przepisów ruchu drogowego,
- potrafił radzić sobie z negatywnymi emocjami,
- nawiązywał prawidłowe relacje z rówieśnikami i dorosłymi,
- chętnie uczestniczył w różnych formach życia społeczności klasowej,
- znał symbole narodowe,
- dbał o czystość ciała i ubrania,

- znał problemy wieku dojrzewania,
- potrafił we właściwy i bezpieczny sposób korzystać z Internetu,
- zachowywał się asertywnie
- chętnie uczestniczył w różnych formach sportu i rekreacji w szkole i poza nią,
- właściwie zachowywał się w stosunku do zwierząt i otaczającej przyrody,
- potrafił odpowiednio reagować w sytuacjach zagrożenia.

VIII. Ewaluacja Programu wychowawczo - profilaktycznego

Program wychowawczo-profilaktyczny zostanie poddany ewaluacji przez zespół wychowawczo-profilaktyczny Szkoły Przystosabiającej do Pracy Nr 3 w czerwcu 2024 roku. Spostrzeżenia i wnioski z dokonanej oceny efektów posłużą do opracowania programu na kolejny rok szkolny. Ewaluacja dokonywana będzie w formie analizy Planu działań wychowawczo - profilaktycznych w poszczególnych oddziałach Szkoły Przystosabiającej do Pracy Nr 3.

Program wychowawczo-profilaktyczny został przygotowany przez zespół nauczycieli uczących w Szkole Przystosabiającej do Pracy i opracowany przez przewodniczącą Zespołu wychowawczo-profilaktycznego SPdP mgr Dorotę Synowiecką.

X. Plan realizacji programu wychowawczo - profilaktycznego; cele, zadania i sposoby ich realizacji

SFERA ROZWOJU: FIZYCZNA				
Cele wychowawczo-profilaktyczne	Treści i zadania do realizacji	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
<p>Ochrona i wzmacnianie zdrowia fizycznego i psychicznego uczniów, kształtowanie postaw prozdrowotnych</p>	<p>Utrwalanie właściwych nawyków higienicznych</p> <p>Edukowanie uczniów na temat chorób wirusowych i sposobów ich rozprzestrzeniania</p> <p>Profilaktyka chorób zakaźnych</p> <p>Promowanie zdrowego odżywiania, higieny zdrowia psychicznego, kultury spożywania posiłków</p>	<p>-rozmowy i pogadanki z uczniami na temat przestrzegania podstawowych zasad higieny,</p> <p>-egzekwowanie przestrzegania nawyków higienicznych</p> <p>-spotkania z pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania`</p> <p>-pogadanki dla rodziców</p> <p>-gazetki ścienne dotyczące higieny i zdrowia człowieka promujące zdrowy styl życia(zdrowe jedzenie, sen, relacje społeczne, aktywność)</p> <p>- aktywność ruchowa w czasie przerw na świeżym powietrzu</p> <p>-udział w rajdach szkolnego koła PTTK</p> <p>-monitorowanie posiłków/przekąsek przynoszonych do szkoły przez uczniów, w celu wyeliminowania tzw. „jedzenia śmieciowego”</p> <p>-współpraca z rodzicami w zakresie utrwalania nawyków higienicznych i zdrowotnych uczniów</p>	<p>Wychowawcy Nauczyciele</p> <p>D. Rybińska</p>	<p>cykliczne działania w ciągu całego roku szkolnego</p>

	<p>Rozwijanie umiejętności życiowych, wzmacnianie kondycji psychicznej</p> <p>Propagowanie wiedzy na temat szkodliwości środków psychoaktywnych (papierosów, alkoholu, dopalaczy, narkotyków)</p>	<p>-przystąpienie do programu profilaktycznego Wektory życia</p> <p>-przygotowywanie prostych posiłków zawierających warzywa</p> <p>-quiz wiedzy na temat zdrowego stylu życia</p>	<p>Ż. Maszkowska</p> <p>D. Synowiecka</p>	<p>marzec</p>
<p>Rozpoznawanie sytuacji ryzykownych i niebezpiecznych</p>	<p>Ćwiczenia prawidłowych zachowań w sytuacjach niebezpiecznych.</p>	<p>-zajęcia propagujące: bezpieczne korzystanie z dróg , właściwe zachowanie w miejscach publicznych bezpieczne korzystanie z urządzeń elektrycznych i prostych narzędzi - przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w pracowniach szkolnych, podczas zabaw ruchowych - alarmy przeciwpożarowe -poznanie zasad bezpieczeństwa w kontaktach z innymi ludźmi nawiązywanych w rzeczywistości i za pomocą Internetu, nauka asertywnego zachowania</p> <p>- wykorzystywanie sytuacji naturalnych do instruowania i modelowania właściwych zachowań</p>	<p>Wychowawcy Nauczyciele</p>	<p>cały rok szkolny</p>

Zapewnienie bezpiecznych warunków nauki i pracy	Kształtowanie umiejętności dbania o miejsce pracy.	<ul style="list-style-type: none"> -przestrzeganie obowiązujących w szkole regulaminów i procedur bezpieczeństwa w tym -kontrola wejść na teren szkoły osób postronnych -zapewnienie właściwej opieki uczniom w czasie zajęć -zapobieganie oraz podejmowanie odpowiednich środków w celu eliminowania lub zmniejszenia częstotliwości występowania zachowań trudnych u uczniów 	Dyrekcja Nauczyciele Wychowawcy inni Pracownicy szkoły	cały rok szkolny
--	--	--	---	------------------

SFERA ROZWOJU: SPOŁECZNO-EMOCJONALNA				
Cele wychowawczo-profilaktyczne	Treści i zadania do realizacji	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
Kształtowanie umiejętności skutecznego komunikowania z otoczeniem się	Rozwijanie umiejętności sygnalizowania własnych potrzeb, stosowanie komunikatów werbalnych lub niewerbalnych do budowania wypowiedzi Ćwiczenie umiejętności rozumienia i wykonywania poleceń nauczycieli, Wykorzystywanie osiągnięć techniki do porozumiewania się	<ul style="list-style-type: none"> -stwarzanie sytuacji sprzyjających spontanicznym, swobodnym, ukierunkowanym wypowiedziom w kontaktach nauczyciel-uczeń, uczeń - uczeń -wykorzystywanie symboli PCS podczas wszystkich zajęć -nauka właściwego korzystania z telefonu, radia, TV, komputera, 	Wychowawcy Nauczyciele Psycholog szkolny	cały rok szkolny

		Internetu;		
Kształtowanie stałych sprawności w czynieniu dobra	<p>Budowanie integracji klasowej i szkolnej, Integracja uczniów z migracji. Dbanie o kulturę osobistą ucznia, używanie słów i zwrotów grzecznościowych, stosowanie zasad kulturalnego zachowania wobec innych, postawy szacunku wobec osób dorosłych. Motywowanie uczniów do właściwego zachowania poprzez przestrzeganie regulaminów szkolnych.</p> <p>Kształtowanie postawy empatii, tolerancji i wrażliwości na potrzeby innych, wyrabianie poczucia odpowiedzialności za siebie</p> <p>Okazywanie szacunku wobec innych osób. Dostrzeganie różnic między ludźmi i ich akceptowanie-rozwijanie tolerancji. Nawykowe stosowanie zwrotów grzecznościowych.</p>	<p>organizowanie imprez klasowych</p> <ul style="list-style-type: none"> -kultywowanie tradycji obchodzenia urodzin ,imienin kolegów -zapoznanie nowych uczniów z podstawowymi wymaganiami i normami życia szkolnego -organizowanie wycieczek klasowych -wspólne wyjścia do teatru, kina, filharmonii i/lub oglądanie filmów, spektakli, -oglądanie wydarzeń kulturalnych on-line - udział w programie Nowe Horyzonty Edukacji filmowej - włączanie się w akcje wolontarystyczne na terenie szkoły i miasta - wyjścia do Schroniska dla bezdomnych zwierząt - udział w akcjach charytatywnych - Góra grosza - Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy - zbiórka żywności - Dzień życzliwości - systematyczne nauczanie zasad kulturalnego zachowywania się w szkole i poza nią poprzez: opowiadania, scenki 	<p>Wychowawcy Nauczyciele Psycholog szkolny</p> <p>U. Cieśluk D. Rybińska A.Pudło D. Synowiecka</p>	<p>cały rok szkolny</p>

		<p>rodzajowe, dramę, rozmowę nauczającą prowadzenie rozmów na temat akceptowania siebie i innych współdziałania z innymi ludźmi, rozwiązywania konfliktów</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie uczniów z regulaminami szkolnymi i konsekwencjami nieprzestrzegania zapisów w nich zawartych 		
<p>Kształcenie umiejętności zachowania się w sytuacjach trudnych</p>	<p>Znajomość i rozumienie pojęć : prawo, obowiązek, dobro, zło. Rozwijanie umiejętności zachowania dystansu wobec niewłaściwych zachowań kolegów oraz wyrabianie nawyku odmawiania na niestosowne propozycje (postawa asertywna). znajomość skutków picia alkoholu, palenia papierosów i e-papierosów, zażywania narkotyków, środków psychotropowych i leków</p> <p>Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów Internetu</p>	<ul style="list-style-type: none"> -tworzenie klasowych regulaminów zachowań -zabawy integrujące zespół klasowy -scenki dramatyczne i zabawy dotyczące emocji i zachowań niewłaściwych, -spotkania z policjantem -zapoznanie uczniów, w jaki sposób należy szukać pomocy w sytuacjach trudnych, -zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym <p>-rozwijanie kompetencji cyfrowych, bezpieczne korzystanie z Internetu</p>	<p>Wychowawcy Nauczyciele Psycholog, pedagog szkolny</p>	<p>cały rok szkolny</p>

SFERA ROZWOJU: INTELEKTUALNA

Cele wychowawczo-profilaktyczne	Treści i zadania do realizacji	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Budzenie zainteresowania środowiskiem przyrodniczym	<p>Uczenie właściwego stosunku do przyrody.</p> <p>Udział w działaniach na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku.</p> <p>Kształtowanie umiejętności analizy zjawisk przyrodniczych, rozumowania przyczynowo-skutkowego.</p> <p>Uświadomienie wpływu przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin.</p> <p>Rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku</p>	<p>-wycieczki, wyjścia do Schroniska dla bezdomnych zwierząt,</p> <p>-udział w obchodach Dnia Ziemi,</p> <p>-kontynuacja projektu Ekopomysł na odpady</p> <p>-dbanie o zieleń w klasie i wokół szkoły,</p> <p>-dokarmianie ptaków,</p> <p>-oszczędzanie wody,</p> <p>-oszczędzanie energii.</p> <p>-zbiórka baterii, zakrętek</p> <p>-segregowanie odpadów</p> <p>-monitorowanie komunikatów o stanie powietrza</p> <p>- codzienne obcowanie z przyrodą (dbanie o rośliny w klasie, ogródek szkolny)</p>	<p>Wychowawcy Nauczyciele D. Synowiecka U. Wietecha D. Rybińska</p>	<p>cały rok</p> <p>kwiecień</p>
Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie	<p>Dostarczanie wiedzy uczniom na temat właściwego odżywiania się, zapobiegania zatruciom, chorobom, otyłości.</p>	<p>- apele, konkursy szkolnego koła PCK, ekspozycje informacyjno-graficzne,</p> <p>-spotkania uczniów ze pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania, pogadanki tematyczne</p> <p>- dokonywanie pomiarów wagi ciała</p> <p>- projekcje filmów edukacyjnych</p> <p>- prelekcje, pogadanki</p> <p>-zajęcia dotyczące zdrowego stylu życia, właściwego odżywiania, walki z nadwagą i</p>	<p>Pielęgniarka Wychowawcy Nauczyciele</p>	<p>cały rok</p>

		otyłością - aktywność ruchowa w czasie dużej przerwy - spacery w okolicy szkoły		
	Uświadomienie zagrożeń fizycznych, uwrażliwienie na sytuacje zagrażające życiu i zdrowiu (wypadki). Ćwiczenia prawidłowych zachowań w sytuacjach niebezpiecznych.	- przeprowadzenie okresowych akcji propagujących bezpieczne korzystanie z dróg i właściwe zachowanie w miejscach publicznych, bezpiecznego korzystania z urządzeń elektrycznych i prostych narzędzi, przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas zabaw ruchowych - znajomość telefonów alarmowych - udział w alarmach przeciwpożarowych - wykorzystywanie sytuacji naturalnych do instruowania i modelowania właściwych zachowań,	Wychowawcy Nauczyciele	cały rok według potrzeb
	Doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.	- konsultacje ze specjalistami, szkolenia - konsultacje indywidualne z psychologiem szkolnym - spotkania konsultacyjne grupowe	Pracownicy PPP-P Psycholog szkolny	cały rok według potrzeb
Budzenie ciekawości poznawczej, rozwijanie umiejętności twórczego myślenia.	Indywidualna praca z uczniem. Stosowanie metod aktywnych, wyzwalających i wspierających aktywność uczniów. Pomoc w odkrywaniu własnych możliwości, predyspozycji, talentów oraz ich twórcze wykorzystanie. Zachęcanie uczniów do rozwijania	realizacja programów edukacyjnych - udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych - zorganizowanie zajęć z wykorzystaniem sprzętu zakupionego w ramach programu Laboratoria przyszłości - udział w konkursach i wydarzeniach artystycznych	Wychowawcy , nauczyciele	

	<p>zainteresowań i uzdolnień. Prezentowanie osiągnięć uczniów, organizacja konkursów, występów. Prezentowanie możliwości uczniów w konkursach pozaszkolnych. Rozbudzanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych uczniów. Działania na rzecz udostępniania założeń edukacji klasycznej</p>	<p>-teatrzyk szkolny - wystawy prac plastycznych -prezentacja osiągnięć artystycznych uczniów na imprezach szkolnych i pozaszkolnych - czytanie na świeżym powietrzu, - korzystanie ze zbiorów bibliotecznych, -zorganizowanie akcji Czytamy literaturę piękną - czytanie uczniom przez nauczycieli podczas zajęć, -czytanie z podziałem na role, -wykorzystanie komputera jako źródła informacji i narzędzia wypowiedzi</p>	<p>A. Gorzelak U. Cieśluk B. Bieńko</p>	<p>raz w miesiącu</p>
Doradztwo zawodowe	<p>Poznawanie różnych zawodów Rozumienie własnej niepełnosprawności i ograniczeń z niej wynikających</p> <p>Poznawanie uzdolnień, predyspozycji do pracy</p> <p>Uczenie się w miejscu pracy w partnerstwie z przedstawicielami branż</p>	<p>-wizyty zawodoznawcze i/lub poznawanie środowiska pracy poprzez filmy, pogadanki -odkrywanie mocnych i słabych stron</p> <p>-przygotowanie teoretyczne i praktyczne do wykonywania czynności związanych z różnymi zawodami i pracami w trakcie zajęć edukacyjnych,</p> <p>-praktyki wspomagane w markecie Auchan Częstochowa Północ, -praktyki wspomagane na terenie szkoły we współpracy z firmą Gorgol -współpraca ze Stowarzyszeniem Yawa</p>	<p>Wszyscy nauczyciele Pedagog szkolny U. Wietecha D. Rybińska</p>	<p>Cały rok szkolny</p>

		-zajęcia rękodzielnicze w ŚDS -indywidualne dokonywanie wyboru zajęć sprawiających satysfakcję	D. Synowiecka R. Kowalczyk	
--	--	--	-----------------------------------	--

SFERA ROZWOJU: AKSJOLOGICZNA

Cele wychowawczo-profilaktyczne	Treści i zadania do realizacji	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
Kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych	Przybliżanie historii Polski, Uświadamianie znaczenia świąt państwowych Wyrabianie szacunku do symboli narodowych.	-udział w szkolnych uroczystościach patriotycznych -wyjścia na wystawy, do muzeów, miejsc pamięci narodowej i/lub wirtualne wycieczki po Polsce wirtualne zwiedzanie muzeów i wystaw -przynależność do szkolnej drużyny ZHP „Tropiciele przygód” - poznawanie miejsc historycznie ważnych dla miasta i regionu -dbanie o przestrzeganie ceremoniału szkolnego - obchody Dnia Patrona	Wychowawcy Nauczyciele	cały rok szkolny
	Budowanie systemu wartości-	- konsekwentne reagowanie na przejawy		

<p>Kształtowanie postaw moralnych i etycznych</p>	<p>przygotowanie do rozpoznawania podstawowych wartości. Umiejętność oceny własnych zachowań, odróżnianie dobra od zła. Kształtowanie właściwej postawy wobec drugiego człowieka – szacunku dla ludzi niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu. Respektowanie praw innych osób. Poznawanie zasad wiary. Kształtowanie postawy poszanowania cudzych dóbr materialnych i osobistych oraz mienia szkoły. Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własne słowa i czyny. Budzenie szacunku do pracy ludzi różnych zawodów.</p>	<p>łamania przez uczniów zasad panujących w szkole -prowadzenie rozmów i pogadank z uczniami - ukazywanie dobra i zła na przykładzie literatury, filmu - udział w uroczystościach religijnych, mszach świętych - pogadanki -spotkania z przedstawicielami różnych zawodów -wycieczki i/lub wirtualne odwiedzanie zakładów pracy</p>	<p>Wychowawcy Nauczyciele Psycholog szkolny Pedagog szkolny M. Mościcka</p>	<p>cały rok szkolny</p>
<p>Kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu i innych kultur</p>	<p>Poznawanie dorobku kultury. Rozwijanie świadomości i ekspresji kulturalnej. Rozbudzanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi, plastycznymi, muzycznymi. Wyzwalanie potrzeby kontaktu z literaturą i sztuką .</p>	<p>- posługiwanie się narzędziami i zasobami cyfrowymi, - wyjścia i/lub wirtualne wycieczki do miejsc kultury (kino, teatr, filharmonia, muzea, galerie, wystawy, koncerty, biblioteki), -comiesięczna akcja Poznajemy słynnych Polaków -udział w projekcie Z kulturą mi do twarzy</p>	<p>Wychowawcy Nauczyciele B. Bieńko Ż. Maszkowska</p>	<p>cały rok szkolny</p>

		<ul style="list-style-type: none">-udział w akcji Święta z siostrą Mileną-kontakt z zabytkami, dziełami sztuki, tradycją środowiska rodzinnego,uczestniczenie w życiu kulturalnym środowiska szkolnego i lokalnego,organizowanie okolicznościowych imprez z udziałem rodziców uczniówpoznawanie kultury Ukrainy	U. Cieśluk, B. Bieńko M. Mościcka	
--	--	---	--------------------------------------	--